

Сэргэх дьаһал

Былал 2000 сибээки рас-
садатын Сылантан М. К.
Трофимов ааралбыт. Ити-
лэр үөрө-көтө сивэрэ, өс-
көмөт томторун аныннар,
гражданскай сэрлэгэ ана-
лаах аамаатынныктар ан-
нылыгытар, "Норуот нөрүтү"
сурукка олортулар. Сибээки
олордоочулары аэрэдэлэ-
тыт эшпестэр көрөнү көрө-
сигэр буоларга, эһил буолу-
сустаах "Манчаары" ооньуу-
ларыгар көрдүүтэ, сибээки
олордууга куустээх үлэни-
ныктарга, оһоһуһуһуһуһу
харыстабылаахтык сыйһан-
аадылар.

Бу бэртэхэй дьаһалы кэрэ музыка алыттах ырыа дорзонноро арыаллаатылар. Олордубут сибикчилэрбит чолгийдынар, кэрэни көрөһэллэ, сырдыхаса-чэбдик-кэ ыгыра гурдунар!

Алексей СЛЕПЦОВ

Басгийн 8 күнүгэр удуус кишингэр Сквергэ сибики олоордоору тэриштэлэр тэн дьон-сэргэ тохуоруста. Ыл-ыраас халлаашнах, күн чамалыччи тыга туар күнүгэр фонган ууга көмүс моһуүүр буолан оро тыга, күлүмүрдүү туураа, кэрэни кэрэхсин, тибэкии олоордо кэлбиттэр үөрүүлэрэ-көтүүлэрэ, күйгүөр күлсүүлэрэ бырааһынныгыты быһыны-майгыны үөскэттэ.

Сибиксини күрүсүмүнэн олордуу бөлүгүрүн Дьоку-ускайтан бэйр дойдулаактарбыт "Алаас хотуттара" түмсүү 1500 устуука сибик-ки рассадата быгтаниар саараламгыта. Итинэн улахан оруолу Президент Е. А. Борисов картэнз П. П. Борисова, Ил Түмэн депутата А. И. Пожеева, Т. П. Карпова ылбыттара. Итинн олордуу устуу кинниэжүрү дыахталлар сибиктгэрэ "Күөбүзүн чөлтий, төрөөбүт Чурап-чым" диги бырайыагынан скверга, өсөнкомат томогуру аһынар уонна Мурун

Үтүө холобур

Арьмшахтан элбэх билээр-костор учунайлар, хуудууһуулар, спортементар тахсыһыт үтүкэн элһинэ дьонорлоох дойд. Эдэригэр спорт араас көрүнүүнэ дьарыстаммыт үтүкэн уолбут, хоһобур сэгес-тор убайыт Николай Герасимович Варашков баара.

Кини 1929 онд саялаахха Бүтүйхэ дэж энэрэ аласка Владивосток Коркина уонна Герасим Барашкова дэж мэргэһитэр төрөөбүтэ. Инукулаас дэж аатынан биллэр бүрү Арыйлаах оскулатын 10 бэйэростэлээх Бүтүйэрүтэн сатыы сылдан үөрэмэнтэ. Кини эг-хаан этгүнэ сайдылаах уол спорт араас көрүнүрүтэр дьарыктамыкта. Ордук хайыбары собулээн элбэх күрөхтэһинэ кыттыбыла. 1951 саялаахха Чурапчытаары педагогическай училищаны бүтэрэн Ёйомкөи Төрүт дэж сиргэ учууталынан апарар. Эдэр талланын учууталы оройуон үөрэриистин сэтэбиндэссэйнэн аналлар. Улууэ эдэр үгэстэн спорд көрүлэ-эчи, тэрибэччи булар. Ёссө Төрүт оскулатылар өлөрү хайыбарынан дьарыктаан үчү-

гүй сэтгэлхэмжээгээр бэлтгэж байхад, эмжээж, ахарас майгын-
наах Николай Герасимович ич-
гачы ыраары-гойуука үгүй-
тэ. Уолатары түмэн ансамби-
ллан ышлышлар. Николай
Герасимович бөйтэ үчүгэй
күүстээх куолистаах ыраахыг,
баянтга үчүгэйлик соншуура.
Тынылы дойдуга сымдан, аны
сыыстаран охераншанар ту-
руушамыга. Крынга Пирогов
аатынны клиникара эмтээн
эдэр ктнн ыраахак буолан, ха-
рыстанар суолга турбута. 1961
сыллаахха олодун доторун
көрсөн Амма Сулчачытын
кылаһын Мотрена Ильичина
Ефремовны кэргэн ылан, бар-
дочун үөрдүбүтэ Арылаах-
тар бастыг уолшарыг сыба-
айба охорон адаркын хойдо-
тарин үөрэ-көтө көрсүүбүтэ.
Билдэр мелодист Ольга Ива-
новна Иванова - Сидоренич
балта Мотрена Ильичина пио-
нер-баһаатайылан, кэргэнэ
ыраа үчүуталынан үлэлээн
барбытара Николай Гераси-
мович кэргэнигиз иннинэ! 195

сыдылаахха саха тылын угуу-
талаан, 1955 сыдылаахха Кытаа-
нах кулуубутар сөбүлүссөй-
нэн, хассырнан, библиотека-
рынан, ырыа угуутуулаан үлэ-
лэбүтэ. Кытаанаахха киниик
олорор саамай актыыбынай
дьон этилар. Николай Гераси-
мович 1961 сыдылааха бастык
ырыата Дьуон Дьангылы тылы-
гар "Чурапчы" дьон ырыаты
айыгыт. Кыайыны 15 сылытар
аһабыт ырыата оччотосу Чу-
рапчы ычаттара сөбүлүн ыт-
лаабылара. Николай Степан-
вич Захаров дьон ырыаһыт ыл-
лаан даурет буолбута. Кэлин
бу ырыаны Арыйлаах
ырыаһыта Иван Афанасевич
Попов фестивалларга хаста да
даурет буолуталаан Арый-
лааһын үрдүк көрдүскэ
таһаарыста. Билгин дараы 80
саастаах Иван Афанасевич бу
ырыаны сценага устат туһар-
бэкэ ыллыыр. Чурапчы
улуунун "Кыайыны марш"
ырыаны чулуу поэт, тылаас-
чыт Дьуон Дьангылы сурубу-
тун, ону нотага тийэн ырыа гит-

нан көтүшүт мелодисытын
умнарыг табышыбат.

Бийдэд Арьсбалах оюул-
та 120 сааһыг хүрээ сажа баста-
хыг бэлэглэж, хамта, Новосибир-
скайдаары консерваторияны
бүтэрбит, музны колледжын
старший преподавателя, СР
культурагын туйгуна Анастаси-
я Васильевна Калензина хо-
мууруннуугу балэмнэн
таһааттарда, СР культурагын
утуулэх дэглэх, композитор
Кирилл Герасимов ырагалары
нотар редакциялаан бэчээтэт-
та Кинизхэ уонна бэйббит кы-
спыттылар Анастасия Васильев-
нага махталыгт улахын

Мотрена Ильяична Николай Герасимовичтың алорбун дооллох олохторун балар уулар Герасим Николаевич аратын утумнаан, үчүгэйскен куластаах ушбу Саха госу- дарственной университетин ууучна тылын саяаттын бүтү- рүгэ Кэргэнэ Айталина Ива- нова омук тылын учууалы- нан Музыка үрдүкү оскулаты- гар ситиһиниэхтик үлэтин.

Билыстара Жанна Герасимовна
эбгэй тылын учуутала, эһэ-
тин аатын сүктүт уоллара Ни-
колай Герасимович медицин-
скэй колледжка үөрэнэр, спор-
ка ситиһилээх.

Николай Герасимович төрөөбүт Арыылааһар бастаы мелодист, кини билиити кээсэбинигэр билигин суох. Ол эрээр кини айбыт ырыаларын кынаттан дыгынто-норуокка таһаарбыт уолутар Герасим Николаевичка, балгылар Анастасия Вессильевнага Арыылаах олохтоохторо махтанабыт. Олорду довро Мотрена Ильинична үөрөн, долгуйан ырыанньыгыттан бири Чуралчы улууфункультуратын салайааччылар Валерий Петрович Герасимовка ыппыпта. Чуралчы кыайы марша буолар ырыны Арыылаах бастаы мелодист Николай Герасимович ырыаларын ылаан. Саха сирээр тоһиһхтэрэ, өссө Чуралчы тиопрафийтыгар иһиһхтэрэ дээн арыылаахтар эралбит улахан. Манчаары оһууушарытэс кини туттан ылыһаха оһуоһа ыһа элбэб.

Анна Никифоровна ПЕТРОВА
РФ үөрээ-пригитин туйгуна

Дорогие жители Республики Саха (Якутия)! От имени
руководства Республики Саха (Якутия) и от себя лично
сердечно поздравляю вас с Днем России!

22 года назад, 12 июня 1990 года, была принята Декларация о государственном суверенитете Российской Федерации, что стало точкой отсчета новой российской государственности.

Республики Саха (Якутия), являясь неотъемлемой частью России, все эти годы развивалась вместе с нашей огромной страной, внося свой немалый вклад в развитие единого федеративного Российского государства.

Сегодня перед республикой стоят большие задачи социально-экономического развития, впереди много новых проектов и интересных событий. Для реализации задуманного необходимо, чтобы каждый якутский своим созидательным трудом вносил лепту в коренное улучшение качества жизни в республике. Это позволит нам стать одним из самых сильных регионов России, лидером по всем социально-экономическим показателям.

Отрезок времени, начиная с 1990 года и по нынешний день, считается новейшей историей России, которую написали мы с вами. За это время мы многого достигли, получили бесценный опыт, а главное, к нам пришло понимание того, что будущее страны в полной мере зависит от развития самого крупного ее региона, от успехов в культуре, экономике, промышленности, бизнесе.

Уверен, вместе мы сможем сделать нашу республику процветающей, а современную Россию - мощным и авторитетным государством. У нашей Родины прекрасное будущее!

Желаю всем вам, дорогие земляки, крепкого здоровья, счастья, мира, благополучия и успехов!

Пусть наша любимая Родина становится год от года краше, богаче и сильнее!

Е. БОРИСОВ

Президент Республики Саха (Якутия)

Г.П. Башарин 100 сылыгар аналлаах ыһыах тосхоллоро

Сылан нэһилиэгин

Профессор Г.П.Башарин 100 сылыгар, Чурапчы улууһугар Культура уонна духуобунас сылынан, Сомоҕолоһуу уонна доҕордоһуу сылынан ыһыахтар ыһыахтар тосхоллоро

Буолар күнэ: Бэс ыйын 18 күнэ 2012 сыл.

10 ч. 00 м. Ыһыах үөрүүлээхтик аһыа: аһыа түһүүтэ.

Профессор Г.П.Башарин 100 сылыгар аналлаах ыһыах театраллизованнай киириитэ.

Оһуоһай

"Үйэ-саа махтанан туойабыт"

Макаров П.Ф. тылл, мел.

100 кииһилээх нэһилиэк хора.

Кымыс үрдүн охторуу - сахалыы ыһыах сирэ-туома.

Хас бириднн кииһи чороонноох, олбохтоох кэлэр.

12 ч. 00 м. Ыһыах торжественнай чааһа, ээрдэлэр.

13 ч. 00 м. Самаан сайлы ыһыахын ээрдэ концерта.

13 ч. 30 м. "Ыһыахпыттын уруйдуоһун, сайыммытын айхаллабын" Сылан нэһилиэгин

түөлбөлөрүн түһүлгэ кииргэтиитигэр конкурс.

Түһүлгэнэн олорон аһааһын.

Аты-тутуу. Хорчуолка.

14 ч. 00 м. Ыһыах ооньуулары:

- "Саха талба таҥаһа" - түөлбөлөрүнэн дьиз кэргэниин сахалыы таҥаска көрүү-конкурс.

- Саха төрүт ооньууларыгар күрөх: абсолютнай хапсаҕайга, мас тардыһыһыттар, атах ооньууттар. Кыайылыахтарга сыаналаах бириистэр.

- Оскуолаҥа киириэх иннинэ саастаах оҕолорго "Кырачаан боотурдар" күрөх (детский площадкага).

- Уһун суһуохтаах 14-17 саастаах кыргыттарыгар аналлаах "Толбоннурар уһун суһуох" конкурс.

16 ч. 00 м. "Ураанай Боотур күрөһэ" - улуустаагы бөрөстөр күрэхтэрэ.

19 ч. 00 м. Саха атын сүүрдүүтэ.

Улахан сүүйүүлээх Лотерея.

21 ч. 00 м. И.Гоголев "Наара суох" комедия. П.А.Ойуунускай аатынан Саха

Академической драмтеатрынын туруорууттар. (А.А.Сивцев аатынан СК)

22 ч. 00 м. DETSAD & Шоу - Дис-

коотека - 150 руб.

Профессор Г.П.Башарин 100 сылыгар, Чурапчы улууһугар Культура уонна духуобунас сылынан, Сомоҕолоһуу уонна доҕордоһуу сылынан ыһыахтар ыһыахтар тосхоллоро

Буолар күнэ-дьыла: бэс ыйын 18 күнэ 2012 сыл. Ыһыах түһүлгэ-тэ.

Төрийэ-эччилэр: "Сылан нэһилиэгэ" МТ, А.А.Сивцев аатынан Сылан Сынныалан кииһэ.

Сыала-соруга:

- Ыһыах түһүлгэтигэр саха омуктут биир бэлиэтин национальнай таҥас арааһын таһаарыы, дьонго-сэргэҥэ көрдөрүү.

- Нэһилиэккэ, улууска баар инстинктыгар үлэлэрин сырдатты.

- Нэһилиэк бары олохтоохторо ыһыахка сахалыы таҥнан кэлэлэрин ситиһии.

Кыттааччылар: Сылан нэһилиэгин бары түөлбөлөрүттэн, учаастактарыттан биригдэн итэҕэһэ суох дьиз кэргэн толору састаабынан (ийэ, аҕа, эбэ, эһэ, оҕолор, аймахтар) кытталлар. Ылдьыттар киириилэрэ көгүллэнэр.

Ирдэннэлэр:

- Дьиз кэргэн толору састаабынан киириитэ. Кыттар дьиз кэргэн туһунан кылгас биллиһиннэрин (3

мүн) эрдэ тиксэриллэр.

- Дьиз кэргэн ыһыах дьонут уус-уран тылыннан, ырыанан-тогуанан ээрдэтэ.

Сыаналанар:

- Дьиз кэргэн толору кыттар, көрөөччүтэ тирдигитэ.

- Сахалыы таҥас оҕоһуута, тигитэ, көстүүтэ.

- Аҕа, ийэ таҥастара толору бөлөһүтү ураты болҕомто уурулар.

- Дьиз кэргэн ээрдэтэ.

Наҕараадалааһын:

1 миэстэ I ст Диплом - 10 000 солк.

2 миэстэ II ст Диплом - 5000 солк.

3 миэстэ III ст Диплом - 3000 солк.

Бары кыттааччыларга кыттыгыттарын туһунан туоһу сурук.

Конкурс түмүгүнэн сыаналаах бириистэр туттарыллыахтара.

Түөлбөҥ кыттыгытын иһин сыллаагы күрөхкэ аарыллар.

Профессор Г.П.Башарин 100 сылыгар, Чурапчы улууһугар Культура уонна духуобунас сылынан, Сомоҕолоһуу уонна доҕордоһуу сылынан ыһыахтар ыһыахтар тосхоллоро

Буолар сирэ, күнэ-дьыла: Бэс ыйын 18 күнэ, Сылан ыһыахтыыр сирэ.

Төрийэ-эччилэр: "Сылан нэһилиэгэ" МТ, Сыланнаагы "Сулуосчаан" оҕо сайдар кииһэ.

Сыала-соруга: - уол оҕо төрөөбүт норуотун сирин-туомун, үгэстэрин ытыктыырға, кизин туттарга көрдүлэһин;

- чагыт-чэбдик олох сирин оҕо кыра сааһыттан илтиһи, үөрөтүн

- уолаттар өй-санаа, эт-хаан үргүнэн сайдалларга көмөлөһүү.

Кыттааччылар: Чурапчы улууһугар олорор 6-7 саастаах уолаттар. Сахалыы таҥас ирдэнэр.

Күрөхтэһии көрүннөрө:

1 түһүмэх - Бухатыыр аман өһө.

2 түһүмэх - Кымыс сырсыы.

3 түһүмэх - Хапсаҕайдаһан тустуу.

4 түһүмэх - Хары билдэһии.

5 түһүмэх - Мас тардыһыта.

6 түһүмэх - Сымара тааһы көтөҕүү.

Кыайылыахтары быһаарыы:

- "Кырачаан Боотур-12" дьиз сик-волическай аат илгэриилэр, сахалыы кур, лиэнтэ баайыллар;

- Конкурс хас бириднн көрүнэр анал бириистэр олохтоһоллор, бары кыттылыахтарга сертификат туттарыллар.

Педагогическай үлэ ветерана, атах ооньууттар улуус, республика хас да төгүллээх чемпиона, рекордсмена Давыдов Дмитрий Гаврильевич аатынан атах ооньууттар абсолютнай күрэхтэһии

Буолар сирэ, күнэ-дьыла: Бэс ыйын 18 күнэ, Сылан ыһыахтыыр сирэ.

Төрийэ-эччилэр: "Сылан нэһилиэгэ" муниципальнай тэриллии.

Сыала-соруга:

- Спорка үрдүк ситиһилээх, ааттарын-суолларын хаалларбыт бастыг спортсменнарбыт, үтүө дьоммут аатын үйэтити, эдэр көлүөнэ ыччакка өйдөтүү.

- Обүтэлэр ооньууларын эдэр ыччат дьонго сырдатты, тарҕатты.

Кыттааччылар: 18-с сааһын

туолбут дэгиттэр сайдыылаах бөрөстөр.

Ким баҕалаах барыта кытта бырааптаах.

Күрэхтэһии 7 туюска кытыыстана, куобах - үс көрүтүмүгүнэн кыайылыаах быһаарыллар.

Наҕараадалааһын:

Кыайылыаах Давыдов Д.Г. оҕолорун, аймахтарын анал бириистэ туттарыллар.

Сайаапкаларгытын, ыһыгыларгытын 23-342 тел. бээрэҕит.

Атах ооньууттар, мас тардыһыттар СР спордун маастара, "Тыгын ооньуулары" 3 төгүллээх чемпиона Макаров Иннокентий Федорович биригдэнэр мас тардыһыттар абсолютнай күрэхтэһии

Буолар сирэ, күнэ-дьыла: Бэс ыйын 18 күнэ, Сылан ыһыахтыыр сирэ.

Төрийэ-эччилэр: "Сылан нэһилиэгэ" МТ.

Сыала-соруга:

- Саха тагтыыр ооньууттар үрдүк ситиһилээхтээх биир дойдутаахтыг холобурун ыччакка тардыы, чөл олоҕу пропагандалааһын.

- Обүтэлэр ооньууларын эдэр ыччат дьонго сырдатты, тарҕатты.

ыччат дьонго сырдатты, тарҕатты.

Кыттааччылар: 18-с сааһын туолбут дэгиттэр сайдыылаах бөрөстөр.

Ким баҕалаах барыта кыттар бырааптаах.

Наҕараадалааһын:

Кыайылыаахха Макаров И.Ф. анал бириистэ.

Сайаапкаларгытын, ыһыгыларгытын 23-342 тел. бээрэҕит.

Сылан нэһилиэгин маастардарын биригдэнэр хапсаҕайга абсолютнай күрэхтэһии

Буолар сирэ, күнэ-дьыла: Бэс ыйын 18 күнэ, Сылан ыһыахтыыр сирэ.

Төрийэ-эччилэр: "Сылан нэһилиэгэ" МТ.

Сыала-соруга:

- Спорка үрдүк ситиһилээх, ааттарын-суолларын хаалларбыт бастыг спортсменнарбыт, үтүө дьоммут аатын үйэтити, эдэр көлүөнэ ыччакка өйдөтүү.

- Обүтэлэр ооньууларын эдэр ыччат дьонго сырдатты, тарҕатты.

тарҕатты.

Кыттааччылар: 18-с сааһын

туолбут дэгиттэр сайдыылаах бөрөстөр. 70 кг дылы ыһааһынаахтарга. Ким баҕалаах барыта кыттар бырааптаах.

Наҕараадалааһын:

Кыайылыаахха "Сылан нэһилиэгэ" МТ анал бириистэ - автомат саа туттарыллар.

Сайаапкаларгытын, ыһыгыларгытын 23-342 тел. бээрэҕит.

Профессор Г.П.Башарин 100 сылыгар, Чурапчы улууһугар Культура уонна духуобунас сылынан, Сомоҕолоһуу уонна доҕордоһуу сылынан ыһыахтар ыһыахтар тосхоллоро

Буолар сирэ, күнэ-дьыла: Бэс ыйын 18 күнэ, 16 ч. 00 м. Сылан ыһыахтыыр сирэ.

Төрийэ-эччилэр: "Сылан нэһилиэгэ" МТ.

Сыала-соруга:

- Чөл олоҕу пропагандалааһын,

- Обүтэлэр ооньууларын эдэр ыччат дьонго сырдатты, тарҕатты.

Кыттааччылар: 18-с сааһын туолбут дэгиттэр сайдыылаах бөрө.

80 кг дылы көпөрөллөр.

Ким баҕалаах барыта кыттар бырааптаах.

Күрөхтэһии ыһыахтар тосхоллоро

1 түһүмэх - Вэйэни би-

лиһиллэри, 3 мүнүтэҕэһэ суох.

(Саха бухатыыра таҥастаах буолар)

2 түһүмэх - Кымыс экириэтигэ.

3 түһүмэх - Үс төгүл үс.

4 түһүмэх - Хапсаҕай.

5 түһүмэх - Мас тардыһыта.

6 түһүмэх - Сымара тааһы көтөҕүү.

Наҕараадалааһын:

Кыайылыаахха "Ураанай Боотур" аат илгэриилэр уонна убаһа бириис туттарыллар.

Сайаапкаларгытын, ыһыгыларгытын 23-342 тел. бээрэҕит.

Профессор Г.П.Башарин 100 сылыгар, Чурапчы улууһугар Культура уонна духуобунас сылынан, Сомоҕолоһуу уонна доҕордоһуу сылынан ыһыахтар ыһыахтар тосхоллоро

Саха нарын-намчы кыһынын кииргэһэ олоҕорго хоһуйуллубут, хоһоонго, ырыага киирбит кымыс уһун суһуоһа буолар. Аһыгы кыргыттар уһун суһуоһтаах буолуулары бу кииһилэр ис дууһалара ырааһын, санаалара кизин бэлиэтэ буолара чакчы.

Буолар сирэ, күнэ-дьыла: Бэс ыйын 18 күнэ, Сылан ыһыахтыыр сирэ.

Төрийэ-эччилэр: Профессор Г.П.Башарин аатынан Сылан орто оскуолата.

Сыала-соруга:

- Саха нарын-кыһынын сирин-майгытын пропагандалааһын;

- Кымыс суһуоһар харыстабыллаах сыйманы, кизин туттууну илгэри;

- Саха кыһынын сирдээх майгытын өрө тутуу, күрөхсөти.

Кыттааччылар: Нэһилиэгтэн уһун суһуоһтаах 14-17 саастаах кымыс.

Ирдэннэлэр: Кымыс суһуоһун уһунун көрдөрөр I хаартыска (А4 размер)

Конкурс ыһыахтар тосхоллоро

1 түһүмэх - "Алаас кыһа" (бэйэни уус-

таан-ураннаан толору арыһыы сыаналанар) 3 мүн.

2 түһүмэх - "Суһуоһ кистэлэнэ" (баттах уһуна мээрэйдэнэр, баттагы көрүнүүтэ туһалаах сонун сүбэлэр)

3 түһүмэх - "Өй-санаа күрөһэ" (дьылабыай бүрүчүөскэ, бэриллибит ыһыгы чопчу тус санааны тирдиги)

4 түһүмэх - "Талыы-талба талааннар" (толорор жанрын хоһоонун көрөөччүлэргэ тирдиги)

5 түһүмэх - "Кытаһыктаах кырдалга" (Авангарднай бөрүчүөскэ, авангарднай көстүүм, тутуу-хаптыы дефиле)

17 ч. 00 м. - Наҕараадалааһын.

Кыайылыаахтарга - лента, 1,2,3 миэстэ.

Номинациялар: - "Бастыг бөрүчүөскэ", "Бастыг көстүүм", "Көрөөччүлэр биһирэ биллэр", "Мисс фото".

Көрөөччүлэри анал бириистэр күүтэл-көрөөччү, "Уһун суһуоһтаах кырачаан биһирэ биллэр" уонна да атыттар.

Билсэр тел: 8 (41151) 23-333

АХТАН-САНААН ААСТАХХА

Бийыл Чакыр нэһилиэгэ саха бил-
дирлээх романист-суруйааччыта Се-
ен Степанович Яковлев-Эрилик Эри-
стийин төрөөбүтэ 120 сыллаах
үбүлүүбүн бэлиттир. Бу күнүгэ
улуус таһымнаах улахан ыһаах
ыһаары элбэх тэрээһин ыһаахтар,
урукку Эрилик Эристын аатынан
сонхох нэһилиэктэрэ биһир савсаада, со-
рукка түмсэр.

Бу нэрэ-билээ даатага 1957 сылла-
ахха Чакыр бөрөстүгү Улэниг дьон-
у, чычата Саха сирэ Россия халбастуа
325 сылыгар анал республикатаагы
ыччат бастакы фестивалыгар Суорун
Омолон "Ньургун Боотур" музыкаль-
най драматын ситиһилээхтик туру-
орбута быйыл 55 сылын туолара эми-
лэр. Эрилик Эристини үбүлүйдэх
ыһыага бэс ыйын 16 күнүтэр "Олоҥхо
күнэһээтэ" дьэн олоҥхоһуттар күрэхтэ-
ринэн сааланар.

Бу түгээнтэй тубохиныгэрэн 55 сэд анигараа өртүгэр Ньуркун Боотур оруулалун толорбут Саар Костякүүн тангара күн төрөбүтэ 100 ылын туолбут Костякүүн Егорович Еремеев туһунаахтан-санаан ааһар төрөтөөх дүзн санааттан арабыт туһунаа кыластык суруйарга санааһыбыт.

К. Е. Еремеев 1912 сыллаахха Боотурускай улуус бастагы Чакыр кэлиилэргэр бааһынай дьиз кэргэннэргэр торообут. Аята "Байгара" аатын ууһугар киирэр Хара Хомусгаах дьал алааска олохтоох Егор Васильевич Еремеев, ийэтэ Манга-Халгалааска Куолигара үрэххэ олохтоох Назаровтар кыыстары Анка дьин этэ. Бииргэ торообуттар иккэлэр. Иккээн Константиннар. Быраата Константин Егорович Еремеев 11 Чурапчы педучилищетын бүтэрэн бос айыы 18 күнүгэр армияга ыгытырыллан барбытынан эрийдиллэбэтэр. 1943 сыллаахха сэрэгтэ өлбүтүн туһунан биллэрини кэлбитэ.

Арабыг Константин Егорович 1943
сүүлэххэ атырдах бийн 16 күнүтэр
армийа ыгырьшан Чистинскй, Ир-
кутскэй уобаластарыг үлэ фронтур
сулууспалаан 1945 сүүлэххэ дойд-
тугар эртүүлэн Чакыр колхозутар ара-
ас үлүгэр үлэлээн 1976 сүүл 64 сааһыгар
бу дойдуттан арахпытэ. Кэмигэр жүр-
гөтүнэнэн, 6 оролоон алаһа дьизни ар-
чылаан, иитэр сүөһүнү күрүөлээн Та-
тьяна Алексеевнаһын дьоллоохтук
олорбута.

1957 сэнхлээхэа Чакырга "Ньургун Боотур" олонхону учууталидэлээх кулуупт сэбиэдиссэй П. И. Кашионов савдлалтатын, активист С. Н. Анисимов рэжиссердлан туруорбуа. Нэлэлхэа туруу дьоно бары бу олонхорд кыттылгата. Бары олус турууан, кышаллан кылохос кууэтээх үлэтигги бириэмэ орлорон 1956 сылтан савдлаан бэлэмизэ- нонгуу сыл Өстөөн быраалыныннылар Чакырга көрдөрбүтэрэ Очолорто электрическэй уот сага тардылла сыйдыара да табыллыбанса өр уота су- хос олорор кэммит этэ Ол да бүхүлүр киэнэ айыы кулуупка кыргэи репети- тивиланалара.

Аяабыг сүүрэн оруулга ооноуур бу-
лан биийг олгонх тьяаһан олоор-
бут. Аяабыг хайдах бэлэмнэмтэ-
ин, ким ханньх оруулу толорорун, ту-

гу онгорбу-
гын сийлэл
капсирэ
Нүүргун Боо-
тур хадлан-
нан көтөрүн-
ону бэлэмий-
илэрийн, боро-
булдуханаан
өрө тардан
көтүрт гына
онгорбутарын
бынаара сата-
абылгынйишл
а д б а с
ейдэбөтөхүлү
Мин очюлөргө
6-7 савстаах
килн, арам
хайдах суул-
лубаца кулу-
уушмалд

Ханжастан Константин

Спектакль эмээ көрдөрөллөрө Арбыт артымы эмээ талааннаара Эрилик Эриктиң "Соңуңуңу үөрүүгүңү" Дүңкүзө Байбал дичи быста кырды-Быт агала оюншору оонш-ообутун билиңи соңу билир-ообатхың. "Олох фоборго" дичи спектакльга уордаах кинээс оруулун оонш-оон Диринтэ ба-дан комиссияга көрдөрүттүр, оонк оорочуңу реплика бичахпытга-р дичи "эпизеттэтон" кибан 5 сыана-ры бичахтааран 4-дү мибитын хо-модон кинээс-бичиңер билиңи тэнгэ ка-раас-бичахпытан өйдүүбүн. Билиңи санаатхха дичи-бичиңер бары бич-санаан, айуңан олобүтү бичиңиң. Дичи-оор оонк мибиттүр.

Чадам дотно-сэрэгтэ Дуага байхалар
да ололдогшор урут-уруахуттан олус
дэгдэшбэлэй, хожтоох этгээр. Ити би-
лэсэн нэлэлхэстисэ курдук ыгчатта-
ыгшар бэрлэлэн улуууск байр
түгсүүлэх, хожтоох нэлэлхэс затын
үгэрлэлэсэн кизн туттабыл, үсгэби т.

Бийиги төрөлшүтүртбейт 1941 жыл-
даахха чачны себүлээн, сөпсөөн хол-
юон ыал буолбуттар. Аҕабыт ийэ-
иттэн 12 жыл аҕа ээс эрэри, ийэ-
ыла, дьаһала куустуох курдук ээ. Ол

Хангастан Константин Егорович Еремеев

эрээри ула-
хан дьаала-
ны, пробле-
м а н ы
арабыг ар-
к и н ы
быһынты-
нан быһаа-
рара. Кини-
лэр 35 сүүл-
үстата эйз-
дэмээхтинг,
олус бай-
былаларыг
эрэнсэн
ө й ө н
олорбутта-
ра, нэһи-
энкэ биэр-
тарбахха
баттанар
сис ыал аа-

олонтоох яал буулбутгара, элбэх яалдыгтгаах-хоноһолоох, сылаас чайдэ-
эх, толору астаах астуолдах, күөх он-
ко сууламьт кыргас этинэн,
бүлүүдэр тусна уурулдуубт сымыыт
арыиан яалдыгты кэнийлэн ыһтар
үтүө үгэстэх, кэлбиги-барыгты
аһатан-сүлгэн таһавар яалдыгтым-
сах яал этилэрэ. Ол туһунан олхонтоох
Н. В. Филиппов: "Дөрөмөнжэлэр эл-
бэх хоноһолоох, яалдыгтгаах ыһтар
этэ. Эмэхсисиминин Агафыл Афа-
насенкалыын кинилэрэ быһа ааспат
буоларбыт, хайаан да таарыкты сыһы-
арбыт, Түргэн-тарган туттунууллаах
Татьяна Алексеевна аһа мэлдьи бэлэй,
сылаас, минньиэг, дэлэй буолара.
Хаһаайка айара хам буолбат; кэлсэнэ
сэргэх, интэриһиний буолара.
Хаһаайын хайаан да: "Эмэхсисин, тусх
эмэ тобох бвар дуо?" диирэ" диин ах-
тыр.

Суруйааччылар уюуна Эрдик Эр-
стийн аатынан колхоз, совхоз шеф-
таһилыар Саха сиртэр сүрдээх сонун,
кэрэхсэхилээх, хардарыта туһалаах
дьыала эта Элбэх билииттээх суруй-
ааччылар-Амма Аччыгыйа, Күлүк
Уурастырал, Семен, Софрон Дани-
лөгетар, Моисей Едиков, Николай За-
болоткай бары Чакырга ыһаахтарга,
улахан дааталарга, үбүлүүйдүргэ сыл-
данна ааһаллара Киношопи наар бейни
терекпүттөрбүт дыһаларыгар аһатан-
сизээн, атах таппа олорон көпсөтөн ыһа-
таллара, ааархаллара "Айар дың" (да-
ча) тутулубута. Онно таһа сылдан
Семен Руфов : "Бастаан ал дыһабыт
көрүһэттэх-истиһэттэх, аһын-үлүн,
ийгин-хомуһун, таһаһын-сибиг
бэрийиһэттэх, коменданчылар уюуна по-
вардыар ыалбытыгар Еремеевтергэ
түһүлүбүт. Онно остуол хойотурууан
ас тардыһыһыт, сип-сибигиһи дьы-
рылар сыттаах харчын, хаанынан
тойонноотоххо, бэрт соторутаарыта
идиһэ сүүскэ охсулубут быһыытаах.
Литфонда төлүүр путекаларынан
содурууттан да суруйааччылар кэлэн
сыһыаһахтарып сеп дьин буолла.
Көстөкүүн, Татыяана Дэрэмкэйл-
тор олус сайаар, сааһырыт саха ыла-
абит Татыяана: "Оо, дэ эн бурут су-
руйааччыта Батасабай туһунан су-

руйбундун араадыгланан хас да күн биэрдэлэр ээ. Мин ону көгүлпэккэ маанаан туран ийигтлм ээ", — диин көпсээн миниги, дэбдэн киһини олус үөртэ, — диин суруйбута. Ийилээх арабыт туһунан эссе хаста дараны Леонид Попов, Моисей Ефимов ахтан ааспыттарын үөрө-долгуһа аахпылыт. Ити курдук билии төрөшүтүртөйг бэйэлэрин олохторугар Саха нурустун бастыг араагынан кытары алтыкыт, атах төксөн олорон сөһөрөгхтэ, көпсөһүг дьадылохтор.

Арабыг осгуулах бийр да хүн үүрэмтөх, саялук дэглэ тэснэгтэх кийн, тэснэгтэ үөрэнэн аагар-суурайр эрэ буулбута. Аймалдтан айдарбайр өйүнэн-санаатынан наар суотгаах-учуотгаах үлэр сийдэ-ыбгыта. Докумун, отчуот бээр онороро, олус үчүтэй буочардах, сахалыс сууртар граматнай этэ Атыһыһгыты да сийдэ-ыбгыта, кыладыһык-кассир, заврашк, фуражар дуоһунастарыг соготогун толоро. Биштин санаатахха үөрөбү суох килинэх чакхы да талааннаах кийн эбэт.

Саар Көстөкүүн тагарага төрөөбүт буолан "булт дрон баран мунгукка угаабыт" юһи ота Дьон кэпсэтиринан байаныйдаах булчут эбит. Өйдүүбүн, тасымарда эрдэ дурдаткан тахсан утуяа сыгтахпыгына куэ тумгунан сир-рэйбитин сууралыырын, булдун көрдөрө сатыырын. Онно биһиги хайыһаран түнүгө хайыһан салгыы утуларбыт. Турбулунт муостага уомна суэ түгө таппанан айы сылар буолара. Ол биһиги эгэкиэ суох дьоллоох ор саасыт бастын өйдөбүлэ буолан хаал-быт. Ылархаанык ыалда сылдан бос-тисыныын дурдаа сыган тахсыбы-тын маһа курутуяа өйдүүбүт. Нөгүө сылыгар биһиги адымалыһын Веральны Диринг орто оскулаһытар учу-таллыы сырыттаһыгына оруобуна "Түнэх чыраан" күн бу дойдуттан арааһыта.

Арабыг араатар этэ. Урут калхкэста-
ахтар наһаа албахтис, үгүтүлүк мунуу-
ахтыллылар. Кыргыстас олус сайды-
ахтыг кэмэ этэ. Аһадылс, туруору саа-
аларын ээтдилэр. Огно этпигин олус
ылынырылаахтык, сааһылаан, ти-
ибиэмти гына этэрэ. Эпиги оруннаах,
сөө буолара. Ырааһылыыахтарга,
үбүлүөйүгэр олус үгүтүйдик эйрэдэ-
шири, ол көннөгүн хайаан да тойку-
суура. Ыллаабатарына астымаат буо-
лара. Ол туһунан Р. А. Фединцов бэйэ-
тин кинигэтигэр: "Көстөкүүн симиэ
прэри олус үгүтүйдик, калхкэстэ ти-
ибиэмти гына ылыыра. Ньургун Боотур
оруолун хайтарган гына талорбу-
а, — дикэ сүрүбүтэ.

Күндү дөмөмүт-айалзак ардыгы 6
жыгу күн сирин көрдөрөт, үөрөхтээх
ингитон, улахан сушта таһаран бар-
ыгыттары. Кинизер дөңлөрүстөр биһити,
архыро бары үөрөхтүтүгөр куһаҕана
суох буолан, туох да көмүлгөтө, биһити-
түтү суох үөрөхтү көмүстөр киниздери
көрдүбүт үгүлээхтүт. Үчүгэйэ дээн
кинизер сизгитер бары үөрөхтүнэн, бу
оллох дөң тэҥизин үлээлэх-хамнаа-
ах буолан, олохторун аһаҥтон эһэлэ-
х эһэлэртүгөр хос сизгитер көмүстү-
гөрүн киниздигэр кинизер сырдык кө-
мүстөрүн толорор, ааттарын аатта-
ар, ахтар-саныыр ыччаттардаахтыг
оҕо ыһыбыт.

Организо ЕРЕМЕЕВТЭР.

Спорт

НИКОЛАЙ АЯНИТОВ (НОЕВ) УДЪУОРДАРА

Биштинг улуусунт Архыла-
ах пәһилләртин ыргата Никол-
лай Нос (Ашнгоп) бийишты.

Олимпиадада көңүл тустууга кытгарга путевка кылары ситиста Уду тренер Д. П. Коркин удыорданыгыга болдогун тогуу уураа Николай төрүттөргөсөр споржа, чоотан тустууга кыныоох сыйлынаах эбиттерин бийсөр 50-60-е сыйларга Саха АССР ило-споржа, хайыларга уонна спортивнай ориентированнеца сүүмүрдөмүн хамаандатын чыгынаан буота сыйдыабыт. Чурагы оройоон көңүл тустууга, халсадайга хас да тогулук абсолютнай чемпиона, САСР презера, спорт ветерана Гаврил Луизч Поповтан сыйталастым.

- Билээн кэһиэтиниг бөл-
лөр-бөлүгүттэн быһыйдар
куустарыт үөсүөбөт дойду-
лары. Спорт араас көрүтүрү-
гэр Саха сириг, байыаннай уо-
луктуктар, Россия чемпионна-

ра, примердара буслугалаабыт дорнодордохтут. Д. Н. Коркин оор сааһылар элэиниллэр мин элэм Дмитрий Попов кэригэ Гинерини убайынан Блди аа Коркинын (Мочоолуун) одорон Армылаах начальнай оскуолатылар уэрэммиттэра. Оскуолаттан кэллилэрнэр Хоттодох алаһын халдыһыттыттан сырылаан түһэн күөсү киирэн тустан бараһа буһуһахтаринэ күүтүктэра: "Түсү! Сөг буолла!", дигэн үүргэһэн таһаарара үһү. Кинилэри туһуу абылларар убай-дара, куустэһинэн билиһибит Егор Поталов-Куустэһэх Дьөгүөр уонна Иэот Попов үһүйүттэр. Иэот кайыһара САСРР үтүөлэх тренера буолбут. Чураһы ким туттар спортсмена Иван Попов бииргэ таһаарыт убайа.

Никитай аята Роман Семо-

люция үчүгөй тустуук эле. Саза АССР "Спартак" обществотун чемпионуна буулду. Калың дорубубизга матеөөн тустуу-тан токтобузга. Улуттар урдук сугиништердөз. Бастын тракторист астын ылан Комсомол убагытаары кызыл-та лауреат астын изгерикта Убайдар Миниментий Егорович Аныкыс көпүл тустууу-ворустар икени ардылары-наары кылбастахк маастар. Иван Афанасевич Алешков спорт маастар, САСР ыч-чаттар ортолоругар бастагы чемпионатын кылынылаар. САСР, Москва убагынын хас-да тогулгөх чемпион Иштэ-Лилия Ивановна ийретин агара Валентин Ноев эмиз спорт маастар.

Аралара Роман икки сыры-
сылдатаады уолаттарып Ваня-
лавх Коллины оскусалыга кытти.

ахтаран инангтан байдал туу-
туула ухуйбута. Д. П. Коркин
үөрэмийг огулдултан савла-
тыгар үөрэнзэччилэр
күнэйлэстү дырхытарым кон-
ингтан 9 чаастан дырхыты-
ра Уолатгарыгар кыра эрдэх-
тэриттан туугу тыһын
итэргэбэ Ваньшаах Коли огу-
лда үөрөнэр оролору баһыш
тутар эттэр. Арышаах огу-
лаһыгар үөрэнэ кыраһыгар
түр туугу филиала баара, сөзө
Мисаил Носовка эрдэхытэ-
ра Салгы сайыһынар дөң
адалара тренер Дмитрий
Чураанна тутарбыта Онгон
салгы Чурапчыһаар спор-
тивнай интернат-оскуула
кыһарбыта Онон Николай Ал-
нигов (Носов) түрүттэре түрү-
түс спордуан, чуулаан туугу-
улан дырхыһаарыт дөң Уол-
бутугар Олимпиадада
сигилилээхтик туугарыгар
баһрабын.

Кэпсэттэ Герман ЕГОРОВ.

